

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 143/04-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Eduarda Báránya a zo sudcov Juraja Babjaka a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti Poľovníckeho združenia R., zastúpeného advokátom JUDr. P. K., Advokátska kancelária, N., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 54/95 na neverejnom zasadnutí 18. augusta 2004 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 54/95 p o r u š i l základné právo Poľovníckeho združenia R. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 54/95 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. Poľovníckemu združeniu R. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Nitra p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Nitra j e p o v i n n ý zaplatiť náhradu trov konania Poľovníckeho združenia R. v sume 11 120 Sk (slovom jedenásťtisícstodvadsať slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. P. K., Advokátska kancelária, N., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti Poľovníckeho združenia R. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 143/04-10 z 5. mája 2004 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Poľovníckeho združenia R. (ďalej len „sťažovateľ“) z 2. apríla 2004, ktorou prostredníctvom svojho splnomocneného právneho zástupcu, advokáta JUDr. P. K., Advokátska kancelária, N., namieta porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 54/95.

Sťažovateľ uviedol, že 13. júna 1995 podal žalobu na okresnom súde proti Poľovníckemu združeniu R. (ďalej len „žalovaný“), ktorou sa domáha zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam. Žaloba bola zaevidovaná pod sp. zn. 7 C 54/95. Napriek tomu, že od podania žaloby uplynulo už viac ako sedem a pol roka, nebolo vo veci do dnešného dňa súdom meritórne rozhodnuté. Prvé pojednávanie v mesiaci december 1995 sa nekonalo pre neúčasť žalovaného. Ďalšie

pojednávane vo veci, ktoré sa konalo 19. februára 1996, súd odročil na neurčito za účelom zadovážania listinných dôkazov. Ďalšie a zároveň doteraz aj posledné meritórne pojednávane vo veci sa konalo až 11. marca 1998. Toto pojednávane bolo opäť odročené na neurčito s tým, že do konania bude pribratý znalec na vypracovanie nového geometrického plánu, ako aj znalec z odboru stavebníctva na určenie možnosti reálnej del'by a určenie všeobecnej ceny nehnuteľnosti. Následne okresný súd po viac ako roku od odročenia tohto pojednávania 3. mája 1999 doručil právnenmu zástupcovi s'ťažovateľa uznesenie o ustanovení uvedených znalcov, t. j. viac ako dvanásť mesiacov vo veci vôbec nekonal. Znalec geometer Ing. A. K. podal znalecký posudok v roku 2000, ktorý bol s'ťažovateľovi, resp. jeho právnenmu zástupcovi doručený 12. apríla 2000, t. j. po roku od jeho ustanovenia za znalca. Znalec z odboru stavebníctva Ing. P. M. (ďalej aj „znalec“ alebo „súdny znalec“) svoj posudok podal v roku 2001 (doručený bol v auguste 2001), t. j. po viac ako dvoch rokoch od jeho ustanovenia za znalca. K posudku znalca Ing. P. M. podal s'ťažovateľ 13. augusta 2001 prostredníctvom svojho právneho zástupcu písomné námietky a pripomienky. Od tejto doby bolo s'ťažovateľovi doručené iba odvolanie žalovaného z 10. apríla 2002 proti uzneseniu okresného súdu č. k. 7 C 54/95-131 vo veci vyplatenia znalečného znalcovi Ing. A. K., 8. augusta 2002 mu bolo doručené rozhodnutie Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) o tomto odvolaní a 23. júla 2003, t. j. po dvoch rokoch od podania posudku znalcom Ing. P. M., bolo s'ťažovateľovi doručené uznesenie o priznaní znalečného tomuto znalcovi. Medzitým bola vec pridelená na konanie ďalšiemu, v poradí tretiemu sudcovi. Podľa posledných informácií s'ťažovateľa bol spis 5. decembra 2003 odstúpený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní, ktoré však s'ťažovateľovi nebolo doručené.

S'ťažovateľ namieta, že okresný súd svojím postupom v označenom konaní porušil jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. Na základe uvedeného žiada, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Okresný súd v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 54/95 porušil právo Poľovníckeho združenia R. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Okresnému súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 54/95 Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva Poľovníckemu združeniu R. primerané finančné zadosťučinenie v sume 100.000,- Sk (slovom jednototísíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Nitre povinný mu vyplatiť do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Okresný súd v Nitre je povinný nahradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa JUDr. P. K. trovy konania do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. “

V podaní z 19. mája 2004 doručenom ústavnému súdu 24. mája 2004 právny zástupca sťažovateľa uviedol: „*V uvedenej právnej veci netrvám na konaní ústneho pojednávania a výslovne súhlasím s upustením od neho.*

Zároveň vyčíslujem náhradu trov konania sťažovateľa v konaní pred Ústavným súdom, ktoré pozostávajú z trov právneho zastúpenia v celkovej výške 11.129,- Sk. (...)“

Okresný súd sa k sťažnosti vyjadril prostredníctvom predsedníčky okresného súdu v podaní sp. zn. Spr 653/04 z 1. júna 2004, v ktorom sa okrem iného uvádza: „*Z obsahu spisového materiálu, ktorý má v súčasnosti 154 strán vyplýva, že súd nebol nečinný. Vo veci boli vytýčené 4 pojednávania, zabezpečovali sa listinné dôkazy a vykonané bolo aj znalecké dokazovanie, v rámci ktorého boli podané dva znalecké posudky a uznesením č. k. 7 C 54/95 -154 zo dňa 1. 6. 2004 bol žiadaný tretí znalecký posudok. Voči všetkým procesným rozhodnutiam súdu boli zo strany odporcu podávané odvolania, takže spis bol viackrát predkladaný Krajskému súdu. (...) Pri posúdení otázky, či v konaní súdu došlo k zbytočným prietahom žiadam, aby bolo zohľadnené, že ide o zložitejší vlastnícky spor, ako aj to, že pri prejednávaní veci sa vystriedali 3 sudcovia (...), pričom každý sudca sa po prevzatí spisu musel najskôr v vecou dôkladne oboznámiť. Táto situácia, vyvolaná postupným odchodom sudcov na novovytvorený Krajský súd v Nitre, prípadne odchodom mimo justície a s tým súvisiaci nedostatok sudcov, mala tiež za následok predĺženie konania. (...)“* V ďalšej časti vyjadrenia uviedla predsedníčka okresného súdu prehľad vývoja nápadu civilných vecí na okresnom súde v rokoch 1996 až 2003 a porovnanie počtu sudcov, ktorí v uvedenom období túto agendu na okresnom súde prejednávali a rozhodovali. V závere svojho vyjadrenia

prehlásila: „*Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti, ktoré žiadam vziať do úvahy, ponechávam rozhodnutie vo veci na úvahe Ústavného súdu SR a zároveň oznamujem, že v zmysle § 30 ods. 1 a 2 Zák. č. 38/1993 Z. z., netrvám na tom, aby sa o prijatej sťažnosti konalo verejné ústne pojednávanie, nakoľko od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.*“ V prílohe uvedeného vyjadrenia predložil okresný súd ústavnému súdu spis týkajúci sa posudzovaného konania, ako aj stručný chronologický prehľad úkonov v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 54/95.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Sťažovateľ podal prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu 13. júna 1995 na okresnom súde proti žalovanému žalobu o „*zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam*“. Spolu so žalobou bol kolkovými známkami zaplatený aj súdny poplatok za podaný návrh vo výške 500 Sk.

Pokynom zo 14. júna 1995 dal zákonný sudca úpravou súdnej kancelárie pokyn na realizáciu výzvy pre právneho zástupcu žalobcu na vyčíslenie hodnoty predmetu sporu. Po jej vyčíslení uložil okresný súd žalobcovi 29. júna 1995 zaplatiť súdny poplatok vo výške 1 500 Sk, a to v lehote 5 dní. Sťažovateľ uhradil súdny poplatok v kolkoch 10. júla 1995.

Dňa 8. augusta 1995 dal zákonný sudca pokyn súdnej kancelárie na pripojenie spisu týkajúceho sa súvisiacej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 19 C 30/93.

Dňa 24. augusta 1995 uložil zákonný sudca súdnej kancelárii vyzvať Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky na zaslanie výnosu, ktorým sa vydávajú vzorové stanovy poľovníckych združení a tiež na zaslanie vzorových stanov vydaných 24. septembra 1984 pod č. 759/1984-sekr. Na základe označeného pokynu bol taktiež 30. augusta 1995 rovnopis žaloby zaslaný žalovanému na vyjadrenie.

Dňa 14. septembra 1995 bol okresnému súdu doručený výnos žiadaný od Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky s oznámením, že potrebné vzorové stanovy si okresný súd musí vyžiadať od Slovenského poľovníckeho zväzu Bratislava. Dňa 21. septembra 1995 doručil žalovaný okresnému súdu vyjadrenie k žalobe.

Zákonný sudca nariadil 13. novembra 1995 termín pojednávania na 4. december 1995 a uložil súdnej kancelárii vyžiadať potrebné vzorové stanovy od Slovenského poľovníckeho zväzu Bratislava. Účastníci konania boli predvolaní na pojednávanie 16. novembra 1995 a predvolania riadne prevzali 20. novembra 1995. Vzorové stanovy žiadané od Slovenského poľovníckeho zväzu Bratislava boli doručené okresnému súdu 23. novembra 1995.

Dňa 1. decembra 1995 bolo okresnému súdu doručené ospravedlnenie neúčasti žalovaného na pojednávaní z dôvodu „*neodkladných služobných záležitostí*“ predsedu i tajomníka združenia.

Pojednávanie okresného súdu konané 4. decembra 1995 bolo odročené z dôvodu neprítomnosti žalovaného na 20. december 1995. Žalovaný na predvolanie na ďalší termín pojednávania, ktoré prevzal 5. decembra 1995, reagoval listom z 12. decembra 1995 žiadosťou o ospravedlnenie svojej neúčasti z dôvodu zaneprázdnenosti predsedu i tajomníka združenia.

Na pojednávaní 20. decembra 1995 konanom v prítomnosti žalobcu a jeho právneho zástupcu bolo vynesené uznesenie o uložení poriadkovej pokuty žalovanému vo výške

5 000 Sk, ktorú okresný súd uložil žalovanému uhradiť do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia (č. k. 7 C 54/95-36). Následne bolo pojednávanie odročené na 24. január 1996 s tým, že žalovaný bude predvolaný „*pod hrozbou predvedenia*“. Dňa 9. januára 1996 bolo okresnému súdu doručené odvolanie žalovaného voči uzneseniu o uložení poriadkovej pokuty, ktorým žiadal zaplatenie pokuty odpustiť.

Dňa 22. januára 1996 dal sudca pokyn súdnej kancelárii na zrušenie termínu pojednávania nariadeného na 24. január 1996. Nasledujúci deň vytýčil nový termín pojednávania na 19. február 1996 a nariadil súdnej kancelárii predvolať naň účastníkov konania.

Na pojednávaní konanom 19. februára 1996 v prítomnosti oboch účastníkov navrhol právny zástupca žalobcu pribrať do konania znalcov z odboru geodézie a oceňovania nehnuteľností. Pojednávanie bolo odročené na neurčito s tým, že okresný súd vyzve Slovenský poľovnícky zväz v Nitre (ďalej len „SPZ Nitra“) na zaslanie uznesenia členskej schôdze Poľovníckeho združenia R. – R. (ďalej len „právny predchodca účastníkov konania“) z 25. mája 1990. Na základe pokynu sudcu z 28. marca 1996 bol SPZ Nitra urgovaný ohľadne predloženia uvedeného uznesenia. Urgencia bola SPZ Nitra doručená 3. apríla 1996.

Dňa 30. mája 1996 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie SPZ Nitra, že požadované uznesenie z členskej schôdze právneho predchodcu účastníkov konania z 25. mája 1990 nemá k dispozícii, s tým, že okresný súd si ho má vyžiadať od bývalého tajomníka právneho predchodcu účastníkov konania.

Dňa 8. júla 1996 bol k spisu týkajúcemu sa posudzovaného konania opätovne pripojený spis týkajúci sa právnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 19 C 30/93.

Okresný súd následne na základe pokynu zákonného sudcu z 10. júla 1996 vyzval Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky na vyjadrenie ohľadne stanov

účastníkov konania. Výzva bola adresátovi doručená 23. júla 1996. Žiadané vyjadrenie bolo okresnému súdu doručené 15. augusta 1996.

Na základe pokynu zákonného sudcu zo 6. septembra 1996 vyzval okresný súd SPZ Nitra na vyjadrenie, či po rozdelení právneho predchodcu účastníkov konania bola ustanovená likvidačná komisia, komu bola správa o vykonaní likvidácie zaslaná, a zároveň žiadal o jej predloženie. Na základe pokynu sudcu z 25. septembra 1996 okresný súd urgoval vyjadrenie SPZ Nitra v predmetnej veci. Dňa 26. októbra 1996 urgenciu opakovol s upozornením na možnosť uloženia poriadkovej pokuty.

Dňa 22. novembra 1996 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie SPZ Nitra, z ktorého vyplýva, že likvidačná komisia ustanovená nebola a keďže sa obe strany nedohodli na vyporiadaní a rozdelení majetku, konečné rozhodnutie ostalo na súd.

Dňa 2. júna 1997 bola predmetná vec pridelená novej zákonnej sudkyňi JUDr. M. P.

Dňa 9. januára 1998 nariadila sudkyňa pojednávanie na 11. marec 1998 a dala pokyn súdnej kancelárii predvolať na pojednávanie účastníkov konania.

Pojednávanie 11. marca 1998 konané v prítomnosti oboch účastníkov konania bolo odročené na neurčito s tým, že do konania bude pribratý súdny znalec na vypracovanie nového geometrického plánu, na ocenenie nehnuteľnosti, ako aj na posúdenie, či je reálne rozdelenie nehnuteľnosti možné.

Uznesením č. k. 7 C 54/95-69 z 19. apríla 1999 bol ustanovený znalec z odboru geodézie Ing. A. K. (ďalej aj „súdny znalec“ alebo znalec“) na vypracovanie geometrického plánu a každému z účastníkov bolo uložené do 5 dní zaplatiť preddavok na trovy spojené s vyhotovením znaleckého posudku vo výške 1 000 Sk. Uznesením č. k. 7 C 54/95-70 z 21. apríla 1999 bol ustanovený znalec z odboru oceňovania nehnuteľností Ing. P. M., ktorý mal určiť, či je možná reálna deľba predmetnej nehnuteľnosti, a každému z účastníkov

bolo uložené do 5 dní zaplatiť preddavok na trovy spojené s vyhotovením posudku vo výške 1 000 Sk.

Dňa 13. mája 1999 bolo okresnému súdu doručené odvolanie žalovaného (z 10. mája 1999) proti uzneseniu okresného súdu č. k. 7 C 54/95-69 z 19. apríla 1999, ktorým bol v konaní ustanovený znalec z odboru geodézie Ing. A. K. a žalovanému bolo uložené zaplatiť preddavok na trovy spojené so znaleckým dokazovaním. Pokynom sudkyne z 20. mája 1999 bolo však súdnej kancelárii uložené zaslať predmetný spis znalcovi na vypracovanie znaleckého posudku. Spis bol znalcovi zaslaný v prílohe sprievodného listu z 25. mája 1999.

Na základe pokynu sudkyne z 25. augusta 1999 bola okresným súdom znalcovi zaslaná urgencia, aby predložil znalecký posudok. List vypravený 16. septembra 1999 bol však 12. októbra 1999 vrátený okresnému súdu späť, pretože znalec si zásielku v odbernej lehote nevyzdvihol. Dňa 18. októbra 1999 dala zákonná sudkyňa pokyn na jej opätovné doručenie znalcovi. Zásielku adresát prevzal 25. októbra 1999.

Na urgenciu reagoval znalec ospravedlňujúcim listom z 31. decembra 1999 doručeným okresnému súdu 4. januára 2000, v ktorom poukázal na svoju pracovnú vyťaženosť a na „... *iné technické príčiny*...“, pre ktoré znalecký posudok nevypracoval, s tým, že tento okresnému súdu predloží v priebehu I. štvrťroku 2000.

Dňa 18. januára 2000 bola znalcovi opäť zaslaná urgencia, aby predložil znalecký posudok. Pretože znalec nereagoval, okresný súd mu v zmysle pokynu zákonnej sudkyne z 25. februára 2000 zaslal ďalší list, ktorým urgoval predloženie znaleckého posudku. Z úradného záznamu spísaného 28. marca 2000 je zrejmé, že v uvedený deň sa na okresný súd znalec dostavil a oznámil, že znalecký posudok má vypracovaný a predloží ho okresnému súdu v lehote 15 dní. Uvedený znalecký posudok bol okresnému súdu doručený 3. apríla 2000.

Pokynom zo 6. apríla 2000 nariadila zákonná sudkyňa súdnej kancelárii doručiť znalecký posudok obom účastníkom konania s výzvou na predloženie návrhov na doplnenie dokazovania vo veci. Zásielku adresovanú žalovanému prevzal 17. apríla 2000 J. K.

Zákonná sudkyňa nariadila 18. mája 2000 súdnej kancelárii opätovne zaslať žalovanému znalecký posudok s výzvou, aby oznámil, kto v jeho mene prevzal 17. apríla 2000 zásielku okresného súdu a či je menovaný štatutárnym zástupcom žalovaného.

Dňa 7. júna 2000 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaného o poverení J. K. na preberanie pošty adresovanej ich združeniu. Na základe tejto informácie dala sudkyňa 12. júna 2000 pokyn súdnej kancelárii vyžiadať od J. K. poverenie na preberanie pošty združenia. Keďže adresát na výzvu okresného súdu nereagoval, sudkyňa dala 7. augusta 2000 pokyn súdnej kancelárii na zaslanie urgencie. Dňa 7. septembra 2000 doručil žalovaný okresnému súdu poverenie na preberanie pošty pre J. K.

Úpravou sudkyne zo 7. decembra 2000 bol daný pokyn súdnej kancelárii na zaslanie výzvy druhému znalcovi na prevzatie spisu kvôli vypracovaniu znaleckého posudku. Na základe výzvy sa 18. decembra 2000 dostavil na okresný súd znalec Ing. P. M., ktorý prevzal predmetný spis. V prílohe listu z 28. decembra 2000 doručeného osobne okresnému súdu 3. januára 2001 vrátil súdny znalec predmetný spis s vyjadrením, že má oprávnenie iba na určenie všeobecnej hodnoty nehnuteľnosti, a nie na posúdenie, či je možné reálne rozdelenie predmetnej nehnuteľnosti.

Urgenciou zo 17. januára 2001 bol znalec Ing. P. M. vyzvaný na prevzatie predmetného spisu a vypracovanie znaleckého posudku ohľadne určenia všeobecnej hodnoty nehnuteľnosti. Súdny znalec sa 5. februára 2001 dostavil na okresný súd, prevzal predmetný spis s tým, že znalecký posudok vypracuje do 10. apríla 2001.

Listom z 1. júna 2001 urgoval okresný súd znalca Ing. P. M., aby predložil znalecký posudok a vrátil súdny spis. Dňa 11. júna 2001 bol okresnému súdu doručený predmetný spis so znaleckým posudkom.

Na základe pokynu zákonnej sudkyne zo 14. júna 2001 bol 26. júna 2001 zaslaný znalecký posudok na vyjadrenie obom účastníkom konania. Dňa 23. júla 2001 zaslal žalovaný okresnému súdu svoje vyjadrenie. Právny zástupca žalobcu sa k predmetnému znaleckému posudku vyjadril listom z 13. augusta 2001.

Dňa 5. novembra 2001 bola predmetná vec pridelená novej zákonnej sudkyňi JUDr. K. M.

Dňa 21. februára 2002 bola okresnému súdu doručená urgencia znalca Ing. A. K. týkajúca sa uhradenia znalečného za vypracovanie znaleckého posudku vo veci. Pokynom zo 7. marca 2002 uložila zákonná sudkyňa vyzvať znalca Ing. A. K. na predloženie vyúčtovania trov znaleckej odmeny v lehote 5 dní. Vyúčtovanie bolo okresnému súdu doručené 12. marca 2002. Uznesením č. k. 7 C 54/97-131 z 27. marca 2002 okresný súd priznal znalcovi Ing. K. znalečné vo výške 8 828 Sk. Žalovaný podal 11. apríla 2002 voči uzneseniu odvolanie. Výzvami z 24. apríla 2002 bolo predmetné odvolanie žalovaného zaslané na vyjadrenie právneho zástupcovi žalobcu a znalcovi. Dňa 3. mája 2002 doručil okresnému súdu svoje vyjadrenie znalec Ing. A. K. Dňa 12. júna 2002 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní.

Krajský súd uznesením č. k. 9 Co 219/02-137 z 28. júna 2002 potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa. Dňa 17. júla 2002 bol predmetný spis spolu s potvrdzujúcim uznesením krajského súdu doručený okresnému súdu.

Zákonná sudkyňa dala 29. júla 2002 pokyn súdnej kancelárii na doručenie uznesenia odvolacieho súdu účastníkom konania a znalcovi (uznesenie prevzali právny zástupca žalobcu a žalovaný 8. augusta 2002, znalec 14. augusta 2002) a 27. augusta 2002 pokyn na predloženie spisu učtárni z dôvodu vyplatenia znalečného znalcovi. Dňa 30. augusta 2002 bol spis predložený učtárni okresného súdu. Z následného úradného záznamu okresného súdu spísaného 2. júla 2003 vyplýva, že „*spis bol omylom daný do pošty Mgr. H.*“.

Uznesením okresného súdu č. k. 7 C 54/95-142 zo 14. júla 2003 bolo priznané znalcovi Ing. P. M. znalečné vo výške 4 000 Sk. Na základe pokynu sudkyne z toho istého dňa bolo uznesenie doručované právnomu zástupcovi žalobcu a žalovanému (ktorí uznesenie prevzali 23. júla 2003), ako aj znalcovi (ktorý ho prevzal 25. júla 2003). Súdnej kancelárii bolo taktiež uložené zistiť, či boli účastníkmi konania zaplatené zálohy na úhradu trov spojených so znaleckým dokazovaním. Z úradného záznamu z 18. júla 2003 je zrejmé, že tieto zálohy zložené neboli.

Listom z 10. októbra 2003 bol žalovaný vyzvaný na predloženie dokladu o prevzatí uznesenia z 19. apríla 1999, ktorým mu bolo nariadené zložiť preddavok na trovy spojené s vyhotovením posudku znalca Ing. A. K. Dňa 21. októbra 2003 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaného.

Na základe pokynu zákonnej sudkyne z 3. decembra 2003 bol predmetný spis 8. decembra 2003 predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní žalovaného voči uzneseniu okresného súdu č. k. 7 C 54/95-36 z 20. decembra 1995 o uložení poriadkovej pokuty a o odvolaní žalovaného voči uzneseniu okresného súdu č. k. 7 C 54/95-69 z 19. apríla 1999 o povinnosti zložiť preddavok na úhradu trov spojených so znaleckým dokazovaním.

Krajský súd uznesením č. k. 6 Co 248/2003-149 z 30. decembra 2003 uznesenie súdu prvého stupňa z 20. decembra 1995 o uložení poriadkovej pokuty žalovanému zrušil. Uznesením č. k. 6 Co 246/2003-151 z 30. januára 2004 odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa z 19. apríla 1999 o povinnosti zložiť preddavok na úhradu trov spojených so znaleckým dokazovaním potvrdil a vo zvyšnej časti odvolanie žalovaného odmietol.

Okresnému súdu bol spis spolu s uzneseniami odvolacieho súdu doručený 15. marca 2004. O tri dni na to dala zákonná sudkyňa pokyn súdnej kancelárii zaslať písomné vyhotovenie uznesení odvolacieho súdu dotknutým účastníkom konania. Označené rozhodnutia boli doručené a nadobudli právoplatnosť 26. marca 2004.

Uznesením okresného súdu č. k. 7 C 54/95-154 z 1. júna 2004 bol ustanovený nový znalec z odboru stavebníctva Ing. M. na vypracovanie znaleckého posudku vo veci ohľadne otázky, či je možná reálna deľba spornej nehnuteľnosti, a ak áno, akým spôsobom. Znalcovi bolo uložené predložiť znalecký posudok v lehote 40 dní. Obom účastníkom konania bolo zároveň uložené zložiť preddavok na trovy spojené s vypracovaním znaleckého posudku, a to vo výške 2 000 Sk do 10 dní. Pokynom zákonnej sudkyne bolo zároveň súdnej kancelárii uložené zaslať uznesenie o pribratí znalca právnomu zástupcovi žalobcu, žalovanému, ako aj samotnému znalcovi.

III.

1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želaného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (napr. I. ÚS 10/98, III. ÚS 28/03, III. ÚS 8/04).

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúmal ústavný súd s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu v súlade so svojou doterajšou judikatúrou podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, III. ÚS 144/03).

2. 1. Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je sťažovateľom podaná žaloba o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam

(pozemku č. parc. 2063/2 a na ňom postavenej stavbe v katastrálnom území R.). Ústavný súd prihliadol na skutočnosť, že v danom prípade ide o vec po právnej aj faktickej stránke zložitejšiu vzhľadom na nevyhnutnosť riešenia viacerých predbežných otázok týkajúcich sa existencie tvrdeného spoluvlastníckeho práva účastníkov konania k predmetným nehnuteľnostiam a veľkosti ich spoluvlastníckych podielov v závislosti na okolnostiach zániku „*právneho predchodcu oboch účastníkov konania*“, spôsobu vyporiadania jeho majetku a právnych účinkov týchto skutočností, ako aj potrebu riešenia prejudiciálnych otázok v súvislosti s navrhovaným spôsobom vyporiadania podielového spoluvlastníctva k dotknutým nehnuteľnostiam.

Ani uvedenými skutočnosťami však podľa názoru ústavného súdu nemožno rozumne odôvodniť dosiaľ uplynutú dĺžku posudzovaného konania a stav, v ktorom sa v súčasnej dobe nachádza, keď po uplynutí deviatich rokov od podania žaloby (z toho doba, keď vo veci konal krajský súd rozhodujúci o odvolaniach žalovaného proti rozhodnutiam okresného súdu procesnej povahy, predstavuje iba o niečo viac ako štyri mesiace) nebolo dosiaľ v merite veci rozhodnuté a nebolo ukončené ani dokazovanie v rozsahu potrebnom na objasnenie okolností významných pre rozhodnutie (v súčasnosti sa realizujú úkony dokazovania, potrebu vykonania ktorých okresný súd konštatoval už pri odročení pojednávania v predmetnej veci v marci 1998).

2. 2. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania ústavný súd hodnotí ako aktívne a súčinnosť (§ 101 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku). Sťažovateľ reagoval v stanovených lehotách na výzvy okresného súdu a poskytoval mu potrebnú súčinnosť. Ústavný súd nezistil skutočnosti týkajúce sa správania sťažovateľa, prípadne týkajúce sa správania jeho právneho zástupcu v uvedenom konaní, ktoré by bolo možné sťažovateľovi pričítať na ťarchu v rámci posúdenia otázky existencie a zavinenia zbytočných prietahov v predmetnej veci.

2. 3. Ďalším kritériom, ktoré považoval ústavný súd za relevantné pri posúdení sťažovateľom namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup okresného súdu v označenom konaní.

V tomto postupe sa podľa zistenia ústavného súdu opakovane vyskytli obdobia nečinnosti, ktoré mali podstatný vplyv na celkovú dĺžku posudzovaného konania, pričom ich nemožno odôvodniť existenciou zákonnej prekážky, ktorá by opodstatňovala nečinnosť okresného súdu.

Ide o obdobie od 22. novembra 1996, keď bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie SPZ Nitra, do 9. januára 1998, keď zákonná sudkyňa nariadila pojednávanie vo veci (cca trinásť a pol mesiaca). Ústavný súd prihliadol na skutočnosť, na ktorú poukázala aj predsedníčka okresného súdu, t. j. že pridelenie veci novému zákonnému sudcovi počas prebiehajúceho konania vyžaduje časový priestor na oboznámenie sa s okolnosťami prípadu, konštatujúc, že v priebehu označeného obdobia bola vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie novej zákonnej sudkyňi. Za primeranú a akceptovateľnú z hľadiska potreby naštudovania spisu považoval v danom prípade dobu maximálne troch mesiacov. Zostávajúce obdobie nečinnosti okresného súdu (cca desať a pol mesiaca) je však potrebné kvalifikovať ako obdobie neodôvodnenej nečinnosti, ktorá je z hľadiska ústavných garancií zabezpečujúcich účastníkovi konania právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov neakceptovateľná.

Ďalším obdobím, v ktorom bol okresný súd vo veci nečinný bez toho, že by to bolo odôvodnené existenciou zákonnej prekážky v postupe konania, je obdobie od 11. marca 1998, keď okresný súd vo veci pojednával, pričom pojednávanie odročil konštatujúc, že vo veci bude potrebné vykonať znalecké dokazovanie, do 19. apríla 1999, keď rozhodol o ustanovení prvého súdneho znalca v konaní (cca trinásť mesiacov).

Okresný súd bol v predmetnej veci nečinný aj v období od 13. augusta 2001, keď mu bolo doručené vyjadrenie právneho zástupcu sťažovateľa k znaleckému posudku druhého z ustanovených súdnych znalcov Ing. P. M., do 7. marca 2002, keď zákonná sudkyňa uložila súdnej kancelárii vyzvať prvého z ustanovených súdnych znalcov Ing. A. K. na vyčíslenie odmeny a nákladov spojených s vypracovaním jeho znaleckého posudku (cca šesť mesiacov). V uvedenom období bola predmetná vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie ďalšej zákonnej sudkyňi. Ústavný súd považoval v súvislosti s potrebou

naštudovania príslušného súdneho spisu za akceptovateľné obdobie troch mesiacov, počas ktorých okresný súd nevykonával v posudzovanom konaní žiadne úkony. Zostávajúcu dobu ďalších troch mesiacov kvalifikoval následne ako dobu neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu.

Posledným z období neakceptovateľnej nečinnosti okresného súdu v predmetnej veci je obdobie od 30. augusta 2002, keď bol spis na základe pokynu zákonnej sudkyne predložený učtárni okresného súdu z dôvodu vyplatenia znalečného súdnemu znalcovi, do 2. júla 2003, keď došlo k zisteniu omylu spočívajúceho v predložení spisu inej sudkyňi okresného súdu a k následnému zjednaniu nápravy (cca desať mesiacov).

Ústavný súd dospel k záveru, že už uvedené obdobia neodôvodnenej, resp. neakceptovateľnej nečinnosti okresného súdu (spolu približne tri roky) je potrebné kvalifikovať ako obdobia, v ktorých dochádzalo k zbytočným priet'ahom v predmetnom konaní, v dôsledku čoho bolo porušené (bod 1 výrokovej časti nálezu) základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných priet'ahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne napr. III. ÚS 193/03, III. ÚS 241/03).

Argumenty predsedníčky okresného súdu súvisiace s vysokým nápadom vecí, ako aj s personálnymi problémami okresného súdu ústavný súd neakceptoval ako právne relevantné s ohľadom na svoju ustálenú judikatúru vychádzajúcu z medzinárodného štandardu ochrany ľudských práv v obdobných prípadoch (uplatňovanie článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd), v zmysle ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezabavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní (napr. II. ÚS 58/02, III. ÚS 104/03, III. ÚS 241/03).

3. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou takéhoto výroku vo vzťahu k okresnému súdu domáhal.

Pretože ústavný súd zistil, že nečinnosťou okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádza (bod 2 výroku tohto nálezu).

4. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 100 000 Sk z dôvodu ujmy, ktorá „*mu vznikla ako dôsledok toho, že v jeho právnej veci o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva sa už koná viac ako sedem a pol roka* (podľa zistenia ústavného súdu ide o dlhšie obdobie, pozn.), *pričom počas celej tejto doby je on ako účastník konania v právnej neistote, ktorú môže odstrániť len právoplatné rozhodnutie súdu*“. Sťažovateľ poukázal na podiel jeho členov na zhodnotení nehnuteľností, ktorých sa žaloba týka, a to vlastnou prácou, ale aj investíciami vo výške 55 215 Sk. Nemajetkovú ujmu, ktorá mu zbytočnými prietahmi v označenom konaní vzniká, preto „*pociťuje najmä vo vzťahu k svojim členom, ktorým sa zodpovedá za svoju činnosť*“.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy v spojení s § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľovi prihliadajúc na okolnosti uvedeného prípadu (najmä na dĺžku, povahu a dôvody zbytočných prietahov spôsobených okresným súdom, ako aj na závažnosť predmetu konania pre sťažovateľa) sumu 40 000 Sk (bod 3 výrokovej časti nálezu). Táto suma zohľadňuje dĺžku zbytočných prietahov v konaní (tri roky) a s nimi spojenú nemajetkovú ujmu sťažovateľa

s ohľadom na pretrvávajúci stav právnej neistoty vo vzťahu k ním uplatneným majetkovým právam. Ich ochrany sa na okresnom súde domáhal pred viac ako deviatimi rokmi bez dosiahnutia konečného právoplatného rozhodnutia vo veci. Vo zvyšnej časti preto návrhu na finančné zadosťučinenie nevyhovelo (bod 5 výrokovej časti nálezu).

5. Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadal priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom vo výške 11 129 Sk.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 13 ods. 8 prvej vety, § 16 ods. 1 písm. a) a c), § 19 ods. 3, § 22 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“) s tým, že predmet konania podľa čl. 127 ústavy pred ústavným súdom, ktorým sú základné práva a slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, v zásade nie je ocniteľný peniazmi a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením, ktoré predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch, alebo s hodnotou predmetu sporu, o ktorom sa koná pred všeobecným súdom (III. ÚS 34/03, I. ÚS 129/03, III. ÚS 68/04).

Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2004 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 4 534 Sk a hodnota režijného paušálu 136 Sk. Odmena právneho zástupcu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom a písomné podanie – sťažnosť z 2. apríla 2004) predstavuje 2 x 4 534 Sk, t. j. 9 068 Sk, a paušálna náhrada hotových výdavkov 2 x 136 Sk, po pripočítaní DPH v zmysle § 22 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. a zaokrúhlení podľa § 25 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. spolu 11 120 Sk. Ústavný súd preto v súlade s ustanovením § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 11 120 Sk (bod 4 výrokovej časti nálezu) a vo zvyšnej časti návrhu na priznanie náhrady trov právneho zastúpenia nevyhovelo (bod 5 výrokovej časti nálezu).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. augusta 2004